

€ 28.000 schuld

Kopen geeft een kick. Tot je maximaal rood staat, je achterstand bij AfterPay niet meer weg krijgt en voor de rechter mag komen omdat je shopte met het geld van je werkgever.

‘Ik mag een bikini inslaan. Maar niet zes’

ANNE* (24), verkoopmedewerker, single, schuld: bijna € 3000

“Geen winkel kon ik in zonder iets te kopen. Een kettinkje, T-shirt of een paar sloffen, alles gaf me een kick. Als puber worstelde ik met mezelf. Ik kom uit een warm nest, maar mijn oudere zus was blind en kreeg veel aandacht. Ik voelde me depressief en somber, maar kon mijn gevoelens moeilijk uiten. Op slechte momenten verdoofde ik mezelf door te gaan shoppen. Ik was dol op de sale. Twee-voor-de-prijs-van-één, hoe meer, hoe beter. Al mijn kleed- en zakgeld ging eraan op. Droeg ik mijn kleding als kind altijd helemaal af, nu bleef ik gewoon nieuwe spullen bestellen.

Toen ik achttien werd, vond ik een baan als consulent. Ik verkocht beautyproducten bij mensen thuis. Dat was het begin van het einde. Niet alleen kreeg ik een vast salaris, dat ik direct omzette in spullen en kleding, op de thuisparty’s rekenden mensen contant bij me af. Soms verkocht ik voor driehonderd euro. Dat was verleidelijk. Ik vond dat ik van die verdiensten wel wat kon ‘lenen’ om te winkelen. De aanmaningen die mijn werkgever stuurde, negeerde ik. Ondertussen sjoemelde ik steeds meer met geld. Ik liet mijn betaalde telefoonrekeningen terugboeken: die vijftig euro besteedde ik liever aan een jas. En ik was grootverbruiker van AfterPay; zo kon ik blijven shoppen zonder saldo. Alhoewel winkelen op den duur lang niet meer zo bevredigend was. Was de buit binnen, dan verdwenen mijn nieuwe aankopen in mijn kast en stopte de kick ook.

Mijn wake-upcall kwam toen ik een brief kreeg van de gerechtsdeurwaarder. Ik moest voor de kantonrechter verschijnen omdat ik 1500 euro had achtergehouden van mijn werkgever. Net ervoor had ik mijn moeder ingelicht. Mijn dubbelleven brak me op. Bij elke deurbel was ik bang dat er een incassobedrijf op de stoep stond. Mijn moeder schrok toen ze hoorde dat ik een schuld had van bijna drieduizend euro. Ze was boos, maar heeft er samen met mijn zus voor gezorgd dat er betalingsregelingen kwamen. Ze hebben al mijn schuldenshit opgeruimd en beheren sindsdien mijn financiën.

Omdat ik zag dat ik een probleem had, heb ik me aangemeld bij een jeugdkliniek. Bij Yes We Can Clinics namen ze mijn koopziekte, die net zo verslavend is als drank of drugs, serieus. Ik ben tien weken intern geweest en heb daarna een vervolgtraject gedaan. Zo leerde ik mezelf bij elke aankoop de vraag te stellen: heb ik dit écht nodig? Ik mag best een bikini inslaan voor de zomer. Maar niet meteen zes. Ook al ben ik al vier jaar clean, het blijft een struggle. Je kunt definitief stoppen met roken of drinken, maar je moet blijven kopen.”

jas BURBERRY

‘Ik heb geen trauma, het gaat om hebben’

KARLIJN* (25), ambulant begeleider GGZ, samenwonend, schuld: € 8000

“Het is absurd dat ik als achttienjarige met een bijbaantje een creditcard kon aanvragen met duizend euro limiet. Ook vind ik een ongelimiteerde AfterPay, of elektronicazaken waar je tv’s en computers op afbetaling kunt bestellen, echt niet chill voor jongeren. Zelfs in de fysieke H&M-winkel kun je achteraf betalen. In deze tijd met social media en influencers een gevaar. Hun posts triggeren om net zulke mooie kleding en dure iPhones en tablets te kopen. En anders doen de Insta-ads dat wel. Ik was daar tenminste gevoelig voor.

Tot vorig jaar had ik een abonnement op AfterPay. Ik rekende niets direct af. Als ik nu dit shirt bestel, betaal ik het als mijn salaris is gestort, vertelde ik mezelf. Daarbij vergat ik dat ik al een berg facturen had van allerlei andere zogenaamd onmisbare aankopen.

Er zit geen trauma onder mijn shopverslaving. Het is puur de kick van het hebben. Ze ontstond in mijn vroegste jeugd. Waren mijn ouders en broer echte spaarders, ik ging elke maand over mijn telefoonbundel heen en hield niks over van mijn zakgeld. Het ontspoorde toen ik ging studeren en samenwonen. Ik zorgde dat ik maandelijks mijn deel van het huishoudgeld naar mijn vriend overmaakte, de rest was een financieel zootje. Online was mijn snoepwinkel en ik kocht alles wat ik wilde. Ik wist precies welk bedrijf als eerste met een incasso kwam én wat dat extra kostte. Bol is lief, daar krijg je na een eerste herinnering slechts drie euro boete. Andere bedrijven gooien er meteen elf euro op.

Ik zakte steeds meer weg in mijn schulden. Had vijfduizend euro achterstand bij AfterPay en stond op mijn rekeningen maximaal rood. Uit angst voor deurwaarders rommelde ik met betalingsregelingen. Eén keer werd ik bijna uitgeschreven op mijn opleiding, omdat ik zo lang had gewacht met betalen van mijn schoolgeld. Hierna heb ik mijn ouders en vriend jankend alles opgebiecht. Na mijn coming-out als shopverslaafde ben ik hulp gaan zoeken. Bizar genoeg vragen budgetcoaches honderdvijftig euro voor een gesprek, maar bij de gemeente vond ik er een die het gratis deed. Mijn redding. Ik heb opnieuw leren omgaan met geld en mijn leven omgegooid. Mijn creditcard doorgeknipt, AfterPay afgezworen, betalingsregelingen opgezet en mijn vader als mijn steunpilaar aangewezen. Bij zwakke shopmomenten bel ik hem. Want verslaafd ben je voor altijd. Laatst stond ik bij de Zeeman met schoonmaaksloffen in mijn hand. Gezien op tv, die móést ik hebben. Totdat ik me realiseerde dat ik idioot bezig was. Ook al ging het om een paar euro, het principe is hetzelfde: ik heb ze niet nodig, al dacht ik van wel. Het lukte me ze weg te leggen. Uit die cirkel kunnen stappen, voelt fijn.”

pak HUGO BOSS schoenen VAGABOND hoed H&M

‘AfterPay was mijn beste vriend’

MYRTHE* (21), werkt voor een hospitality bureau, single, schuld: € 28.000

“Als een drugsverslaafde op zoek naar een shot, zo winkelde ik. Stapels tegelijk kocht ik bij Pull & Bear, H&M of Zara. Terwijl ik thuis al 35 soortgelijke tops of tien precies dezelfde broeken had. Met de kaartjes er nog aan. Toch bracht ik niks terug. Ooit komt het van pas, dacht ik. Daarmee praatte ik mijn aankopen goed. Ik kom uit een liefdevol gezin met twee ouders en een zus. Op mijn vijftiende ging ik naast school werken in de supermarkt. Ik werd hoofdkassière, pakte elk vrij uurtje en verdiende 1300 euro. Dat was lekker, ik kon kopen wat ik wilde. Ik was gek op *Gossip Girl* en de *Kardashians*, series die me boeiden vanwege alle rijkdom. Hun stijl kopieerde ik en door webwinkels ging die wereld voor me open.

Mijn shopverslaving ging jaren goed, tot ik op mijn zeventiende naar een studentenkamer in Amsterdam verhuisde en me inschreef bij een peperdure particuliere opleiding. Mijn ouders betaalden mijn huur, maar niet het schoolgeld à twintigduizend euro. Ik leende en maakte me geen zorgen over de studieschuld. Op een voorlichtingsdag was me voorgerekend dat het in dertig jaar maandelijks ‘niet meer zou kosten dan een Netflix-abonnement’.

Op school was er een tweedeling tussen leerlingen met rijke ouders en zij die leenden. Ik vond dat ik bij de eerste groep hoorde en deed mee aan hun uitgavenpatroon. Alles wat ik leuk vond, kocht ik – van nieuwe Dr. Martens tot sieraden – en ik ging naar de kroeg en uit eten. Alleen zonder vaste inkomsten. Mijn vette supermarktjob had ik opgegeven en de bijbaan die ik inmiddels had, betaalde veel minder. Dus stond ik rood en werd beste vrienden met AfterPay.

Het ging mis toen mijn ouders de huur niet langer direct naar de huurbaas overmaakten, maar naar mij. Het was de bedoeling dat ik het totale bedrag, voor mij én drie kamergenoten, zou overmaken, maar ik hield alles zelf. Zo loste ik mijn rekeningen op. Toen de huurbaas aan de bel trok, wist ik dat ik hulp moest zoeken. Ik heb mijn verslaving meteen opgebiecht aan mijn ouders. Ze waren in shock. Ze namen mijn schulden over, op voorwaarde dat ik niet meer doorsla met kopen. Want dan moet ik de schuldsanering in. Het is een goeie stok achter de deur.

Met de privéschool ben ik gestopt en ik ben in therapie gegaan voor mijn verslaving. AfterPay en alle winkelketen- en kledingapps heb ik van mijn telefoon verwijderd. Laatst ruimde ik met mijn moeder mijn kast op. Van de drie leren jasjes mocht ik er één houden. ‘Verkoop die andere twee maar op Vinted’, zei ze. Ik heb ze in de Leger des Heils-bak gegooid. Voor mij is zo’n site vol aanbiedingen levensgevaarlijk.”

trui EXTREME CASHMERE tasje VAGABOND broek MARNI

*MYRTHE: ANNE EN KARLIJN ZIJN NIET HUN ECHTE NAMEN
TEKST: JOAN WAKENBACH FOTOGRAFIE: WOODY BOS STYLING: GINA BERENGUER BARNILS VISAGIE: DAVID KOPPELAAR